

KICSI FALUNK

2011. április

VII. évfolyam 4. szám

A KISSZÉKELYI ÖNKORMÁNYZAT
ÉS A KISSZÉKELYI KULTURÁLIS EGYESÜLET LAPJA

Hetvenöt éves lenne

LÁZÁR ERVIN

Ezekben a napokban egész Magyarország, de kiváltképp a mi észak-tolnai vidékünk Lázár Ervinre emlékezik. A kitűnő íróra, a nagyszerű emberre, - mi ezen kívül még a köztünk gyakran felbukkanó kisszékelyi nyaralótulajdonosra is, akit szerettünk, és aki most mindannyiunknak hiányzik. Emléke műveiben és a szívünkben él.

ISTEN VELED, RÁCPÁCEGRES

Egy öreg manó ballagott az egykori csikókarám porcsinnal és papsajttal benőtt árvaságán. Mehetett volna a kítaposott gyalogúton is – hiszen az alsóháziak erre jártak a kútra, de az öreg manó, oda se neki, botladozott a tekergő indák között, hajtogatta maga előtt a lágy papsajtszárakat. Persze nem látta őt senki. Nemcsak azért, mert akkorka volt, mint a hüvelykujjam, de azért is, mert amúgy – a szakálla kivételével – láthatatlan volt.

Hamarosan a karám végére ért, megmászta a valamikori földbe vájt légvédelmi bunker domborulatát, leereszkedett a másik oldalán, és ott állt a puszta közepén, tisztas távolban a házvégítől, a csíraistálló meg az intézőlakás között, a kocsikerék marta agyag hepehupáin.

Hegyes piros cipője orrával megtapogatta a földet. Megfelelő állagúnak találhatta, mert elővett egy aprócska ásót, gödröt mélyített, belefeküdt, és magára húzta a

földet, mint aki paplan alá bújik. Hipp-hopp, eltűnt, csak hosszú szakálla maradt ideki, de az se sokáig, mert behúzta maga mellé. A valószínűtlenül hosszú szakáll, mint egy kígyó, bekúszott a föld alá.

- Mi a fene az ott? - kérdezte Balogné.

- Nézze, egy kígyó – kiáltott Péli Rozika.

- Kígyó az eszed tokját!

- Hát akkor micsoda?

-Nem látod, egy öreg manó szakállá.

Közhírré tétetik...

Felkérés

Az Önkormányzat és a Kulturális Egyesület 2011. július 2-án Aratóünnepet szervez. A rendezvény programja röviden:

Délelőtt aratóbemutató a Templomhegyen, délután megemlékezés a 310 éves iskoláról, az iskolatörténeti, majd a helytörténeti kiállítás megnyitása, a Művelődési Házban táncbál, és zárásul aratóbál.

Az iskolai ünnepélyes megemlékezéshez vendégeket hívunk az egyháztól és a megyei közgyűléstől, várjuk a volt tanítókat, diákokat, helybélieket. Hogy minél többen visszatérhessenek iskolájukba, már megkezdtük az osztálynévsorok írását, miután igyekszünk összegyűjteni a névsorokon szereplők jelenlegi elérhetőségét (ebben kérjük az olvasók segítségét is).

Örülhetünk, hogy az iskola önkormányzati tulajdonú épület, így megmaradt a falu számára.

Az Egyesület a több mint három évszázados múltú iskola hasznosítását ugyanolyan fontos ügynek tekinti, mint az Ótemető rendben tartását, ezért vállalta az iskolai tanterem felújítását, iskolatörténeti kiállítás létrehozását. Az épület falába, az iskola védőszentjének kialakított mélyedésbe elhelyezésre kerül egy Szűz Mária szobor, és felavatunk egy emléktáblát. A régi padokkal, tárgyakkal berendezett teremben az ünnepség alkalmával felidézük a régi tanórák hangulatát.

A nyári rendezvény becsült költsége egymillió forint, melynek fele a felújítás költsége, a másik fele az emléktábla, a szobor és a rendezvény egyéb kiadásai. A költségek teljes egészében az egyesületet terhelik.

A faluban élő emberek az idők folyamán sok mindent megtettek ezért az iskoláért, semmivel nem volt kevesebb, mint egy városi iskola, biztosította a kisszékelyi gyerekek színvonalas oktatását. Az Egyesület szeretné, ha az iskola a szellemiségéhez méltó, a szokványostól kicsit eltérő kulturális értékeknek helyet adó épületté válna. Célunk továbbá, hogy az iskola legyen egy emlékhely, mely múltunk megjelenítője és megőrzője, egyúttal a jövő reménybeli lehetősége. Kérünk minden olvasót, az iskolájához kötődő volt diákot, csatlakozzanak ehhez az összefogáshoz. Aki úgy gondolja, hogy ezzel az értékmentő céllal egyetért, kérjük támogassa az épület felújítását személyes közreműködéssel (villanszerelési munka, kőműves munka, festés-mázolás, takarítás) és/vagy anyagi hozzájárulással. Közös célunk megvalósításához mindenki segítő közreműködésére szükség van. Meg vagyunk győződve arról, hogy ez az összefogás is hozzájárul ahhoz, hogy a kisszékelyiek közössége tovább erősödjön.

Aki szeretne hozzájárulni a rendezvény költségeihez, ezt megteheti személyes befizetéssel vagy csekket kérve *Martina Zoltánnal*, illetve átutalással is teljesítheti a következő számlaszámra:

70400067-10513314

Nagylelkű hozzájárulásukat előre is tisztelettel köszönöm.

Pajor Ágnes
KKE elnök

Kirándulás

Május 29-én, vasárnap természetjáró kirándulásra várunk gyerekeket és felnőtteket egyaránt, akinek kedve van egy erdei sétához. Indulás reggel 9-kor a Könyvtár elől, visszaérkezés kb. 1 óraker.

Horváth András és Apró Etelka

Tel.: 06-30-432-8244

1 %

A Kulturális Egyesület minden tagjának és támogatójának köszöni az elmúlt évben befizetett tagdíjakat, a tagdíjon felül befizetett támogatásokat és a felajánlott szja 1% összegeket.

Igyekszünk a munkánkról a helyi lapon keresztül mindig tájékoztatást adni azért, hogy támogatóinkat tudassuk a támogatások felhasználásáról.

Idén is kérjük azokat az olvasókat, akik segíteni szeretnék a települést személyi jövedelemadójuk 1%-ával, jelöljék meg a Kulturális Egyesületet kedvezményezettként.

A kedvezményezett adószáma:

18859074-1-17

Elhunyt

Fehér Lajosné
92 éves
kisszékelyi lakos

Béke poraira!

Fogászati rendelés

Simontornya, Templom u. 4.

Rendel: Dr. Dénes Zsolt fogszakorvos, fogszabályozó szakorvos, gyermekfogszakorvos

Rendelési idő:

Hétfő	08.00-13.00
Kedd	13.00-18.00
Szerda	08.00-13.00
Csütörtök	13.00-18.00
Péntek	08.00-13.00

Bejelentkezni a 74/486-165 telefonszámon lehet.

Háziorvos

A háziorvosi rendelés májustól visszaáll a régi rend szerint. Új háziorvosunk **Dr. Reisz Viktor** kedden és csütörtökön délelőtt 8.00 és 11.00 óra között fogadja a betegeket.

A gyógyszerszállítás is hetente kétszer történik.

Az ápolónő telefonon elérhető.

Háziorvosi rendelő Tolnanémedi:

06-74/403-896

Mobil: 06/70-3137-696

KÖSZÖNET

A Könyvtár köszöni Vathy Zsuzsának az újabb könyveket, Grofcsik Györgynek a DVD-ket és a társasjátékot, Bagoly Pálnak a kézimunka-leírásokat, Czinkon Lászlónak a könyvadományt!

*Szerkesztőségünk
tájékoztatja olvasóit,
hogy az újság számait
e-mail címre kézbesíteni tudja.
Kérjük, hogy igényét a
kicsifalunk@freemail.hu
e-mail címen jelezze.*

Csepregi Ferenc

„A társadalom életében
a ma nem érthető meg
a tegnapi nélkül.”

Mályusz Elemér

Múltidéző

Minden kisszékelyi ember tudja, hogy hol van a Kálvária. Mivel a falu életének évszázadokon keresztül meghatározó jelentőségű helyszíne volt, megpróbáltam összegyűjteni a Kálváriával kapcsolatban fellelhető dokumentumokat.

Már a történelem előtti korszakok itt hagyták emlékeiket. Különösen a bronzkorszak az, mely ezt a vidéket élénk emberi tevékenység színhelyévé teszi. A honfoglalás után az Árpád törzshöz tartozó Monoszló-nemzetség szállásbirtoka. Egy 1281-ben kelt határjáró levél Fehér Gáspár birtokában tünteti fel.

Dr. Miklós Zsuzsa régész a középkori várakat kutatja. Felvettem vele a kapcsolatot, és elküldte a kisszékelyi Kálváriával kapcsolatos kutatási anyagot. Az alábbiakban néhány részlet a tanulmányból.

KISSZÉKELY - KÁLVÁRIA

Térkép: 605-333. Koordináták: 46,40,28 18,32,31. A falutól D-re, a Kisszékelyipatak mocsaras völgyéből erősen kiemelkedő, meredek oldalú, ÉNy-DK-i irányú, hosszan elnyúló dombhat ÉNy-i végén található a vár. Terepszint feletti magasság kb. 160 m, a völgy feletti relatív magasság mintegy 35 m. Jelenleg erősen bozótos. A domb É-i és K-i oldalán van a ma is használatos temető.

Első részletes leírása Wosinsky Mórnak köszönhető. Megfigyelései szerint a kb. 30 x 110 m-es (0,33 ha) platót - 10-12 m-rel lejjebb - 7-8 m széles sáncárok övezi. Dél felől 20 m széles bevágás választja el a domb folytatásától. A hegy keleti oldalán teraszozást figyelt meg. A gyepes belső területen nem talált semmit, de a bevágásban paticsdarabokat, őskori cserpeket gyűjtött. Állítólag a közeli temetőben is gyakran találtak urnákat.

A Kálvária nyugati oldala alatt épült új házsor mögötti partoldalban Wosinsky majdnem minden háznál látott „putrikat”. Kőműves István házában az egyikben vasdarabok is voltak; a 213. sz. ház udvarában pedig állítólag cserpeket és csontokat, a 221. számúnál tűzhelyeket és csontokat találtak.

A lelőhely névadója, a Kálvária a földvár belsejében, az enyhén domború tetőn volt. Jelenleg már csak a kereszt csonkja utal rá.

Wosinsky Mór – a földvár felszínén, ill. oldalában, valamint a temetőben talált leletek alapján – őskorinak tartotta az erődítést.

Az 1300-as években egyházi feljegyzések szerint, már templom állott a faluban a Kálvária hegyen.

A Magyar Katolikus Lexikonban Kisszékely címszónál az alábbiakat találjuk.

Kisszékely, Tolna megye: plébánia a pécsi egyházmegye tamási esperes kerületében.

- 1332: már létezett. Templomát Szent György tiszteletére szentelték, a ma 1823-ban építették. A törökök 1526-ban ugyan elpusztították. A plébániát 1789-ben alapították újra. Orgonáját (2/10 m/r) 1840 körül ismeretlen mester építette.

K. Németh András „A középkori Tolna megye templomai” című doktori disszertációjában az alábbiak szerepelnek.

„Székely, Parasztszékely. Egyháza a pápai tizedjegyzékben tűnik fel. 1546-ban és 1552-ben Balázs pap szerepel a török összeírásokban Parasztszékelyen. 1733-ban említik a Szent György tiszteletére szentelt középkori egyházat, amely a falun kívüli dombon állt, szilárd anyagból épült.”

A Kálváriával kapcsolatban még egy érdekes dokumentumra bukkantam. Az 1932-ban megjelenő erdészeti szaklapban, „A természeti emlékek a Mecsek környékén” című tanulmányban a nevezetes öreg fák között az alábbiakat találjuk: „A kisszékelyi Ótemetőben levő két hegyi szil az uradalmi erdészek temetkezési helyét jelzi. A Nyugati fa kerülete 3,7 m., a Keletie 2,0 m.

A fák felett húzódik a Kálvária dombja, melyen ősi erődítmény volt.

Ezeket a hatalmas fákat a faluban tölgyfaként emlegetik az idősebbek még ma is. A fákat állítólag a Rákossy pap vágatta ki. Itt említeném meg, hogy a faluban szolgáló papokat is évszázadokon keresztül a Kálváriára temették. Utolsóként az 1947-ben elhunyt Rákossy plébánost temették a Kálvária dombra.

Látható, hogy a Kálvária évszázadokon keresztül a falu hitéletének központja lehetett. A Kulturális Egyesület szervezésében egy maroknyi csapattal kivágtuk a bozótot a kereszt körül, valamint egy széles ösvényt alakítottunk ki a keresztig. Így most már bárki megnézheti a régi templom helyét a Kálvária dombtetőn.

A régészeti kutatásokat az áthatolhatatlan bozótos terep akadályozza. Dr. Miklós Zsuzsa régész megígérte, hogy az ősszel újra ellátogat a helyszínre. Vele egyeztetve a bozótirtást az ősszel, lombhullás után szeretnénk folytatni.

Kiszékely természeti öröksége

III. rész. Gyepék, rétek, mocsarak

Bár Kiszékely környékének meghatározó élőhelyei az erdők, fátlan növényzetű élőhelyek is jelentős kiterjedésben fordulnak elő. Természetközeli állapotban fennmaradt állományaik sok ritka növénynek és állatnak adnak otthont.

Településünk két halastavát ugyan a patak visszaduzzasztásával mesterségesen hozták létre, ma már alapvetően hozzátartoznak a kiszékelyi tájhoz, a szomszédos erdőkkel együtt festői környezetet teremtve. A tavak növényvilága ugyan szegényes (többnyire hiányzik a nádas szegély), de vízmadarakat, főként tőkés récéket rendszeresen látunk a vízben. A

tavak félreeső helyein pedig megfigyelhetjük a nagy termetű gázlómadarakat: a kócsagokat és a gémekeket. Nyáridőben a vízfelszínen kis rovarok, molnárkák (vízipoloskák) szaladgálnak.

Pukkanó
dudafürt

A tavak és patakok partján általában mocsarak élnek. Ezek nádasok vagy gyékényesek, de helyenként magasásosok is előfordulnak. A nádasok sűrű állományai kitűnő fészkelőhelyet biztosítanak többek között a nádírigónak. A kakukk pedig leggyakrabban éppen a nádírigó fészkebe rakja le a tojását, és bízza azt a mostoha szülő gondoskodására.

A völgyaljakban, a vízzel időszakosan elárasztott területeken üde mocsárréteket figyelhetünk meg, melyeken főleg füvek és sások a tömeges növények. Rajtuk kívül jellemző például a réti boglárka, amely fényes, sárga virágai-
val hívja fel magára a figyelmet.

A vizektől távol, általában a lejtőkön, lejtőperemeken, a különböző kitettsé-
gű völgyoldalokon száraz vagy félszáraz gyepék fordulnak elő, amelyek élővilága többé-kevésbé alkalmazkodott a meleghez és a tartós szárazsághoz. Ezek a gyepék a keleti puszták (sztyeppék) élővilágát idézik, számos növényfajuk hazánkban éri el elterjedésének nyugati határát. Mivel az alapkőzet lösz, ezért ezeket a gyepéket löszgyepeknek nevezzük. Fajgazdagságuk kiemelkedő: 2x2 méteres foltjukon belül akár 30-35 különböző növényfaj lehet együtt. Jellemző például az árvalányhaj, a tavaszi

héric, a kakukkfű, az orbáncfű, a zsályák, a sarlós gamandor, a budai imola, a pukkanó dudafürt (nevét dudaszereűen felfújódott, nyomásra kipukkanó terméseiről kapta). A felsorolt növények többsége gyógynövény, egyesek védettek. A löszgyepék állatvilága is gazdag: a rovarok közül sokféle lepke, bogár, szöcske él itt.

A füves területek kiterjedése a jelenleginél egykor nagyobb volt. Több volt a völgyalji rét, pl. a Hamarászó-völgyben és a Kiszékelyi-patak mentén (helyükön ma szántók vannak), a lejtők gyepjeinek egy része pedig becserjésedett. A füves élőhelyek fennmaradásához általában rendszeres (de nem túl intenzív) legeltetés vagy kaszálás szükséges. Megfigyelhetők olyan gyepék is, amelyek régen felhagyott szőlők és gyümölcsösök helyén alakultak ki. Az eltelt évtizedek alatt helyenként sok növényfaj telepedett meg bennük, fajokban gazdaggá váltak, ezért jelenlegi állapotuk megóvásra érdemes (pl. a Dukai-hegyen és a Szarka-hegyen).

Horváth András

E havi számunkba a fényképeket Horváth András és Májer József készítette.

KICSI FALUNK

Felelős kiadó:
Keresztes László és
Pajor Ágnes

Szerkesztő:
Lelkes Györgyné
Lelkes György

Elérhetőségünk:
7082 Kiszékely,
Szabadság u. 2.
kicsifalunk@freemail.hu
(06-74)-403-144

Tájékoztató a képviselőtestületi ülésről

A képviselőtestület (KT) legutóbbi ülésére április 21-én került sor. Az ülésen a hivatalos résztvevőkön kívül ketten vettek részt.

A KT megtárgyalta és elfogadta az önkormányzat 2010. évi költségvetési zárszámadását. Az önkormányzat 2010-ben 65 millió forintból gazdálkodott. A helyi adók ennek alig 10%-át tették ki, összesen kb. 6 millió forintot. 2010-ben 90%-os volt a befizetés a kivetett adókhöz képest, az adózási fegyelem településünkön tehát jónak mondható. Eltérés tapasztalható az építményadók esetén, ami-

nek egyik oka az, hogy több ingatlan tulajdonosa (részben külföldi, részben hazai) már több év óta nem tartózkodott Kiszékelyben, az általuk megadott címen pedig nem volt elérhető, így az adó tőlük nem volt behajtható. 2010-ben iparüzési adót 33 fő fizetett. A bevételek mintegy felét a központi költségvetésből származó támogatás jelentette, ez 2010-ben közel 31 millió forint volt. A KT megtárgyalta és elfogadta módosított Szervezeti és Működési Szabályzatát. A módosítások túlnyomó részben formai jellegűek.

A régi iskola két egykori tantermének eddigi bérleti szerződése felbontásra került, asztalosműhelyként való használata megszűnik. A továbbiakban a Kiszékelyi Kulturális Egyesület kérte használatbavételre, a cél a tantermek felújítása és egykori állapotukban történő bemutatása.

A képviselőtestület következő ülésére május 26-án 15:00 órakor kerül sor a Könyvtárban, melyre minden érdeklődőt várunk.

Horváth András – Pajor Ágnes